

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z wniosku R.S.
przy uczestnictwie J.G., P.G., M.K., A.G., K.K., D.B. i M.B.
o stwierdzenie nabycia spadku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 7 listopada 2019 r.,
skargi kasacyjnej uczestniczki M.K.
od postanowienia Sądu Okręgowego w T.
z dnia 29 listopada 2018 r., sygn. akt I Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od M.K. na rzecz R.S. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 29 listopada 2018 r. Sąd Okręgowy w T. oddalił apelację uczestniczki M.K. od postanowienia Sądu Rejonowego w B. z 15 maja 2018 r. w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po J.K. .

2. Od postanowienia Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wniosła M.K. wskazując na naruszenie art. 941, art. 948 § 1 i 2 oraz 949 § 1 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepubl.). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie

i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

4. Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.). Podała, że w sprawie występuje potrzeba wyjaśnienia co, poza elementami wskazanymi wprost w art. 949 k.c., powinien zawierać w sobie dokument, aby mógł zostać uznany za rozporządzenie na wypadek śmierci. Skarga kasacyjna jest też oczywiście zasadna z uwagi na to, że prawidłowe rozumienie treści art. 949 § 1 k.c. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 września 1989 r., III CRN 292/89 (niepubl.) prowadzi do wniosku, że Sąd Okręgowy oczywiście błędnie oddalił apelację skarżącej.

5. Zgodnie z orzecnictwem Sądu Najwyższego wskazanie jako przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania istotnego zagadnienia prawnego nakłada na skarżącego obowiązek nie tylko sformułowania tego zagadnienia, ale, co istotne, przedstawienia wyczerpującej argumentacji, wykazania, że jest to zagadnienie nowe dotychczas nierozstrzygnięte, oraz że jego precedensowy charakter będzie miał znaczenie przy rozstrzyganiu spraw podobnych przez sądy powszechne. Uzasadnienie zatem tej przesłanki wymaga od skarżącego szczególnej staranności w wykazywaniu „istotności” zagadnienia, które musi mieć charakter prawny.

6. Skarżąca nie sprostала powyższym wymaganiom. W orzecnictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, że kwestia, czy testator rozrządził swoim majątkiem na wypadek śmierci, a więc czy złożył oświadczenie, będące testamentem, jest rozstrzygana przy zastosowaniu ogólnych reguł interpretacyjnych. Stwierdzenie istnienia testamentu jest wynikiem, poczynionego przy zastosowaniu ogólnych

reguł wykładni, ustalenia, że dana osoba złożyła oświadczenie woli wyrażające rozrządzenie majątkiem na wypadek śmierci w rozumieniu art. 941 k.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 marca 2008 r., IV CSK 490/07, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 21 października 2016 r., IV CSK 837/15, niepubl.). O woli testowania może zaś świadczyć zarówno sama treść oświadczenia i użyte do jej wyrażenia sformułowania, jak i okoliczności złożenia tego oświadczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 grudnia 1997 r., II CKN 542/97, OSNC 1998/7-8/118). Nie ma więc waloru istotnego zagadnienia prawnego podniesiona przez skarżącą kwestia elementów jakie powinien posiadać dokument, aby mógł zostać uznany za testament, skoro za bezsporne w orzecznictwie uznaje się, że oceny dokumentu dokonać należy z zastosowaniem reguł wykładni oświadczeń woli, przy uwzględnieniu okoliczności danego przypadku.

7. Uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia określonego przepisu nie prowadzi zatem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

8. Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uzasadnieniem zaskarżonego postanowienia nie potwierdza tezy uczestniczki o ewidentnej wadliwości zaskarżonego orzeczenia, której stwierdzenie nie wymaga prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jak wskazano w przywołanym już wyżej orzecznictwie ocena, czy testator złożył oświadczenie woli będące testamentem, musi być wynikiem wykładni. O woli testowania może zaś świadczyć zarówno sama treść oświadczenia i użyte do jej wyrażenia

sformułowania, jak i okoliczności złożenia tego oświadczenia. Sąd Okręgowy dokonał analizy oświadczenia złożonego przez J.K. i uznał je, biorąc od uwagę całokształt sprawy, za testament. Skarżąca nie zgadza się z powyższą konstatacją i podaje, że J.K. dokonał rozporządzenia majątkiem za życia. Samo jednak takie wskazanie nie daje dostatecznych podstaw do przyjęcia, że skarga zawiera wykazanie oczywistego, widocznego bez potrzeby głębszej analizy, naruszenia przepisu art. 949 § 1 k.c.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

9. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w związku z § 6 pkt 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

as]

jw